

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2018-05-07
Stockholm

Mål nr
M 639-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-12-18 i mål nr M 554-17, se bilaga A

PARTER

Klagande
KGV

Motpart

Staten genom Trafikverket
781 89 Borlänge

Ombud:

1. Verksjurist UE
Trafikverket
Juridik och Planprovning
781 89 Borlänge

2. Vattenspecialist CK
Trafikverket
551 91 Jönköping

SAKEN

Ansökan om tillstånd att uppföra ny gång- och cykelbro över Huskvarnaån vid Rammbron, Lekeryd på väg 132 i Jönköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1408623

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KGV har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom på så sätt att utfyllnad i vattenområdet inte tillåts.

Trafikverket har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KGV har utöver vad han framförde i mark- och miljödomstolen anfört i huvudsak följande: En lösning med utfyllnad i vattenområdet kommer förhindra och försvåra befintlig vattenverksamhet då den påverkar flödet negativt. Han blev inte informerad om att dom skulle meddelas och har därmed inte fått möjlighet att föra sin talan i målet.

KGV har bifogat fotografier och kopior av vattendomar.

Trafikverket har utöver vad verket framförde i mark- och miljödomstolen anfört i huvudsak följande: **KGV** har tagit del av och yttrat sig över ansökan med bilagor i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljödomstolen har dock inte gett honom möjlighet att yttra sig över Trafikverkets yttrande den 30 oktober 2017 eller att slutföra sin talan innan dom meddelades. Trafikverkets sistnämnda yttrande har inte tillfört någon ny kunskap avseende ansökan. **KGV** har nu beretts möjlighet att utveckla sin talan i Mark- och miljööverdomstolen. Det fel som kan konstateras i mark- och miljödomstolens handläggning kan därför inte antas ha inverkat på målets utgång och felet kan utan väsentlig olägenhet avhjälpas i Mark- och miljööverdomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet har i mark- och miljödomstolen avgjorts utan huvudförhandling. **KGV** har emellertid inte fått möjlighet att slutföra sin talan och bl.a. bemöta ett yttrande av Trafikverket. Det har därmed förekommit ett rättegångsfel i mark- och

miljödomstolen (jfr 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken, 4 kap. 1 § lagen [2010:921] om mark- och miljödomstolar och 42 kap. 18 § andra stycket rättegångsbalken). Rättegångsfelet är dock inte sådant att det ska medföra att mark- och miljödomstolens dom undanröjs (se 50 kap. 28 § rättegångsbalken).

Mark- och miljööverdomstolen gör i sak inte någon annan bedömning än den mark- och miljödomstolen har gjort i fråga om tillstånd kan ges till den ansökta verksamheten. KGV överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2018-06-04

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsråden Ingrid Åhman och Johan Svensson, referent.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-12-18
meddelad i
Växjö

Mål nr M 554-17

SÖKANDE

Trafikverket, 202100-6297
781 89 Borlänge

Ombud: CK Trafikverket
551 91 Jönköping

SAKEN

Ansökan om tillstånd att uppföra ny gång- och cykelbro över Huskvarnaån vid Rammbron, Lekeryd på väg 132, Jönköpings kommun

Avrinningsområde: 67 Motala ström N: 6403143 E: 464614

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Trafikverket tillstånd enligt miljöbalken (MB) att

- a) Uppföra anläggningar för ny gång- och cykelbro med tillfartsbankar över Huskvarnaån.
- b) I samband med detta utföra fyllnings- och grävningsarbeten inom Huskvarnaåns vattenområde.

Villkor för tillståndet

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökan eller i övrigt uppgett och åtagit sig i målet.
2. Inga arbeten får utföras under perioden mars-juli i eller invid Huskvarnaån.

Dok.Id 419516

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00–16:00

3. Fordon och arbetsmaskiner som nyttjas inom arbetsområdet ska använda hydrauloljor, smörjfetter etc. som är miljöanpassade enligt svensk standard SS 15 54 34 respektive 15 54 70 samt av RICE (tidigare SP, Statens Provningsanstalt) har bedömts uppfylla kraven i respektive standard.
4. Arbetsmaskiner som används i eller i närheten av vattenområde ska vara försedda med slangbrottsventiler.
5. Den nya gång- och cykelbron skall dimensioneras och utföras enligt TRVK Bro 11 (publikation nr 2011:085) inklusive TRVK Bro 11 supplement 1 samt objektspecifik teknisk beskrivning bro. Broöverbyggnadens underyta ska vara högre belägen än motsvarande underyta på befintlig bro.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar att detta tillstånd får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet redovisade miljökonsekvensbeskrivningen.

Arbetstid

De i denna dom tillståndsgivna arbetena ska vara utförda inom fem (5) år från det att domen har vunnit laga kraft.

Oförutsedda skador

Anspråk enligt 24 kap. 13 § MB på ersättning för oförutsedda skador ska framställas till mark- och miljödomstolen senast inom fem (5) år från utgången av ovan angivna arbetstid.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den tidigare beslutade prövningsavgiften om 15 000 kr.

BAKGRUND

Väg 132 mellan Huskvarna och Lekeryd är 8 m bred och trafikeras idag av cirka 4500 fordon/dygn. Gång- och cykeltrafiken är hänvisad till befintlig väg vilket innebär en trafiksäkerhetsrisk för dessa oskyddade trafikanter. Antalet cyklister har uppskattats till cirka 100 cyklister per dygn.

Den föreslagna gång- och cykelvägen placeras på södra sidan av väg 132 och anläggs på ett avstånd av 3 m från vägen. Den nya bron förläggs söder/nedströms befintlig vägbro, med ett fritt avstånd mellan broarna på cirka 1 meter.

TIDIGARE BESLUT

Tillstånd för den befintliga vägbron finns, dels när bron uppfördes 1935 (**AD 23/1935**) och dels när bron breddades 1961 (**AD 6/1961**).

Trafikverket har inte återfunnit någon vattendom för den numera till stora delar raserade dammen strax nedströms bron. Den var dock i bruk 1935 enligt vattendomen för bron.

ANSÖKAN

Yrkanden

Trafikverket ansöker om tillstånd enligt miljöbalken:

- Att uppföra anläggningar för ny gång- och cykelbro med tillfartsbankar över Huskvarnaån.
- Att i samband med detta utföra fyllnings- och grävningssarbeten inom Huskvarnaåns vattenområde.

Förslag till villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har uppgett eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten vid och i Huskvarnaån utförs inte under perioden mars-juli då det normalt är höga vattenflöden samt häckningssäsong för fåglar.

Arbetstid

Den tid inom vilket företaget ska vara färdigställt föreslås till 5 år.

Verkställighetsförordnande

Trafikverket yrkar på verkställighetsförordnande enligt miljöbalken 22 kap § 28.

Upphandling av entreprenör väntas bli klar hösten 2017 och det angeläget för Trafikverket att broarbetena kan komma igång så snart som möjligt.

Oförutsedd skada

Tid för oförutsedd skada föreslås till 5 år efter arbetstidens utgång.

Rådighet mm

Rådighet föreligger genom allmän väg.

Vägplan ”Väg 132 Huskvarna – Lekeryd, gång- och cykelväg, Jönköpings kommun” har överlämnats till Trafikverket för fastställelse. Efter regeringsbeslut den 7 september 2017 föreligger ett lagakraftvunnet beslut.

I och med fastställelse av vägplanen är frågan om strandskyddsdispens avgjord.

Planfrågor, riksintressen och områdesskydd

Projektet står inte i strid med gällande kommunal översiktsplan och berörs därutöver inte av några bestämmelser eller planer.

Inga Natura 2000-områden berörs.

Huskvarnaån, delen Ryssbysjön-Stensjön, utgör riksintresse för naturvården enligt miljöbalkens 3 kap 6 §.

Generellt strandskydd enligt Miljöbalken gäller vid ån.

Teknisk beskrivning

I ansökan angivna höjder hänför sig till rikets höjdsystem RH 2000.

Hydrologiska uppgifter

Avrinningsområdets har beräknats till 423 km² med en sjöandel 8,6 %.

Faktor för momentanflöde (HQ) är 1,0.

Den nya bron påverkar inte flödena i Huskvarnaån. Ingen dämning erhålls då beräkningarna visar att vattenståndet blir detsamma med den nya gång- och cykelbron som utan den. Föreslagen gång- och cykelbro klarar enligt utförda beräkningar rekommendationen på fri höjd med hjässan 30 cm över beräknad nivå HW100-klimat, RCP 8.5.

Vattenflöden:

Högsta högvattenföring (100 år) = 32 m³/s

Högsta högvattenföring (50 år) = 29 m³/s

Medelhögvattenföring = 15 m³/s

Medelvattenföring = 3,8 m³/s

Medellågvattenföring = 0,9 m³/s

Lägsta lågvattenföring (50 år) = 0,1 m³/s

Vattennivåer vid ny bro:

Högsta högvatten (100 år) +216,96

Högsta högvatten (50 år) +216,89

Medelhögvatten +216,52

Medelvatten +216,08

Medellågvatten +216,06

Lägsta lågvatten (50 år) +215,98

Befintlig bro

Befintlig vägbro över Huskvarnaån (Trv nr 6-123-1) är en balkrambro i ett spann med fri spännvidd 15 meter. Fri brobredd är 8,9 meter. Stöden är grundlagda med plattor på naturlig botten. Materialet i grunden utgörs av stenigt grus.

Bron byggdes år 1936 och var då 6 meter bred. Bron breddades med 3 meter år 1962. Breddningen utfördes på norra/uppströmssidan.

Ny bro med tillfartsbankar

Gång- och cykelbron föreslås som en platt- eller balkbro i ett spann med teoretisk spännvidd cirka 22 meter. Fri brobredd blir 3,0 meter. Överbyggnaden utförs i trä eller stål.

Bron grundläggs med bottenplattor på packad fyllning.

Väster om bron utförs en gabionmur för att förhindra att ny vägslänt faller ut i ån. Muren totala längd blir cirka 18 meter och den bakåtförankras och grundläggs på en cirka 0,3 meter tjock fyllning av krossmaterial.

Anläggning av gabionmur och ny gång- och cykelväg medför cirka 40 m³ schakt i befintlig vägslänt varav 10-20 m³ utförs i vatten beroende på vattenståndet i ån. Utfyllnad för gång- och cykelvägen kan uppskattas till cirka 70 m³ varav 10-20 m³ utförs i vatten.

Erosionsskydd

Vid gabionmuren läggs erosionsskydd från murens fot till åbotten. Ån är grund i berört område och utbredningen i vattnet blir begränsad. Erosionsskyddet ansluts till befintlig stenmur vid befintlig vägbros landfästen.

Erosionsskydd vid östra landfästet utförs på nya åslänter och brokoner upp till nivå lägst + 217,3 eller till nivå för omgivande mark. Erosionsskyddet ska dock täcka stödets packade fyllning varför erosionsskyddet kan komma att utföras till nivå 0,3 - 0,5 meter högre än + 217,3.

Erosionsskyddet utförs med krossmaterial som täcks med natursten eller annat rundat material.

Förhållanden under byggtiden

Bron grundläggs på packad fyllning på en tillräckligt hög nivå för att betongarbeten ska kunna utföras i torrhet.

Gabionmuren grundläggs i nivå med medelvattenytan eller något under den. Schakt för och packning av grusbädd kan komma att ske i vatten.

Inga tillfälliga anordningar i Huskvarnaån erfordras. Ny överbyggnad lyfts på plats.

Skyddsåtgärder och försiktighetsmått

Arbeten som medför risk för grumling av Huskvarnaån är dels utläggning av erosionsskydd och dels schakt och fyllning vid grundläggning av gabionmur på grusbädd.

Schakt vid gabionmuren kan komma att ske i finkornigt friktionsmaterial. Schakten skyddas med länsar eller motsvarande för att förhindra spridning av materialet till ån.

Miljökonsekvenser

De planerade åtgärderna för gång- och cykelbron över Huskvarnaån bedöms inte påverka varken riksintressen, Natura 2000-områden eller några särskilt skyddade områden, såsom naturreservat eller biotopskydd.

Naturmiljön vid Huskvarnaån bedöms inte förändras i någon större utsträckning då det bara är ett fåtal träd som behöver tas ned samt att vattenförhållandena inte bedöms ändras. Fågellivet bedöms inte påverkas eftersom naturmiljön i princip kvarstår som oförändrad och att anläggningsarbetena undviks under häcknings-säsong. För utter föreslås hyllor under gång- och cykelbro vilket gör att konsekvenserna för arten bedöms bli små.

Vid anläggning av gång- och cykelbro över Huskvarnaån behövs bakåtförankrade gabionmurar och erosionsskydd. Arbetena med dessa delar sker i strandkanten och kan orsaka grumling i vattnet. Grumlingspåverkan bedöms bli störst under anläggningsskedet. Förutsatt att anläggningsarbetena utförs med stor försiktighet, kommer konsekvenserna av arbetena inte att bli varaktiga.

För rekreation och friluftsliv bedöms påverkan vara störst under byggtiden på grund av begränsad framkomlighet. När gång- och cykelbron är på plats finns det goda möjligheter att uppleva Huskvarnaåns naturmiljö på ett säkert sätt.

Kulturmiljön påverkas så till vida att stenvalvsbron på åns västra sida hamnar under gång- och cykelbron med fortsatt synligt valv. Konsekvenserna bedöms dock bli små då stenvalvet ska märkas ut innan anläggningsarbetena påbörjas och grundläggning för brofundamenten och gabionmur sker utanför valvet.

När det gäller naturresurser påverkas varken förorenade områden eller vattentäkter. Kraftuttaget i vattenkraftverket på fastigheten XXX bedöms inte påverkas av gång- och cykelbron. De planerade åtgärderna är sådana att varken vattenflöde eller strömningar bedöms påverkas av dem. I byggskedet kan det dock vara aktuellt att tillfälligtvis stänga av kraftverket för att undvika att eventuellt slam kommer in i kraftverket. Konsekvenserna bedöms som små då det handlar om en kort tidsperiod samt att arbetena med gång- och cykelbron sker vid lågt flöde.

De närliggande bostäderna bedöms påverkas främst under anläggningsarbetena och då genom buller och ökad trafik av arbetsfordon. Anläggningstiden bedöms dock vara tillfällig och kortvarig.

De planerade åtgärderna bedöms inte påverka varken kvalitetsfaktorer eller miljökvalitetsnormer, eftersom de aktuella åtgärderna inte bedöms påverka vattnet, vattenflödet eller vattendragets utformning. De planerade åtgärderna bedöms inte försämra tillståndet i vattnet.

De planerade åtgärderna bedöms följa miljöbalkens hänsynsregler och bedöms stå i överensstämmelse med de nationella miljömålen.

Sammanfattningsvis bedöms de planerade åtgärderna ha liten påverkan på miljön och konsekvenserna av åtgärderna bedöms vara små och i huvudsak tillfälliga.

Miljö kvalitetsnormer

De aktuella åtgärderna bedöms inte påverka varken de biologiska, fysikalisk-kemiska eller hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna eller den kemiska statusen. Detta eftersom de aktuella åtgärderna inte bedöms påverka vattnet, vattenflödet eller vattendragets utformning. De planerade åtgärderna bedöms inte försämra tillståndet i vattnet.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler*Kunskapskravet (2 kap 2 § miljöbalken)*

Sökanden har genom sina tjänstemän och genom sin projektorganisation god och tillräcklig kompetens för att vidta de ansökta åtgärderna. Sökanden kommer också att tillse att anlitate entreprenörer har nödvändig kompetens.

Försiktighetsmått och teknikval (2 kap 3 § miljöbalken)

Ansökan har föregåtts av utredningar av förhållandena i området och de förväntade konsekvenserna av åtgärderna. Sökanden har föreslagit skydds- och försiktighetsåtgärder i syfte att begränsa de negativa miljöeffekter som de planerade åtgärderna kan ge upphov till, såsom reglerad arbetstid, hyllor för utterpassage och att tillfälligtvis under byggtiden stänga det intilliggande kraftverket.

Produktval (2 kap 4 § miljöbalken)

Produktvalsprincipen innebär en strävan att ersätta farliga kemikalier och produkter med mindre farliga sådana i den utsträckning det är möjligt. Sökanden kommer vid upphandling att ställa miljökrav på entreprenören för att uppfylla produktvalsprincipen.

Hushållnings- och kretsloppsreglerna (2 kap 5 § miljöbalken)

Dessa regler syftar till att alla som vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. Sökanden ser i varje projekt över hur man kan hushålla med råvaror och utnyttja möjligheterna till återanvändning. I detta projekt har råvaruhushållning varit en del

av valet av broutförande. Sökanden ser också kontinuerligt över möjligheterna till återanvändning och återvinning.

Val av plats (2 kap 6 § miljöbalken)

Lokalisering av gång- och cykelbro över Huskvarnaån är vald utifrån vägplanen. Någon alternativ lokalisering är därmed inte aktuell.

INKOMNA YTTRANDEN

Jönköpings kommun, tekniska kontoret, upplyser om att det finns olika ledningsägare inom samfälligheten Lekeryd S:1, även om det inte finns några officiellt upprättade avtal.

Länsstyrelsen i Jönköpings län tillstyrker att tillstånd lämnas och yrkar att det i samband med anläggandet av den nya gång- och cykelbron uppförs utterstaket i anslutning till den befintliga vägbron, väg 132.

Jönköpings kommun, stadsbyggnadskontoret, har inget att erinra mot anmälan förutsatt att de försiktighetsmått som anges i miljökonsekvensbeskrivningen genomförs.

KGV, XXX mm ser mycket allvarliga brister samt ofullständiga redovisningar av hur själva brofundamenten samt cykelbro- anslutningarna är planerade att utföras samt hur erosionsfyll och gabioner är utformade och belägna. Vidare kräver han bland annat att staket anläggas på sidorna av själva cykelbron och att en längre brodel utförs stående på en bottenförankrad gjuten betongpelarkonstruktion alternativt att cykelbron hängs på konsoler på själva vägbron.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Länsstyrelsen: Trafikverket bestrider länsstyrelsens yrkande om anläggning av utterstaket. Det blir tekniskt svårt att placera ett staket mellan broarna då utrymmet mellan broarna endast är en meter. Dessutom anses risken att uttern smiter upp

emellan broarna som liten, då utrymmet är både smalt och brant. Trafikverket har inte heller möjligt att sätta utterstaket på vägens norra sida då denna sida av vägen inte ingår i vägplanen.

KGV: Byggnationen av bron kommer inte att förändra vattennivåerna i Huskvarnaån, vilket framgår av ansökan.

Konstruktionen av bron kommer att ske enligt bifogade ritningar där det framgår att bron kommer att anläggas på befintlig vägslänt. Dock kommer visst arbete i vatten ske vid byggandet av bron. Konstruktionen ska uppfylla Trafikverkets krav för byggande av bro.

Trafikverket ansvarar för sin vattenanläggning, dvs. bron, så att den inte orsakar någon skada nedströms, men Trafikverket tar inte över ansvaret för Rammbrokvarns dammfäste. Övriga synpunkter har beaktats i samband med överklagandet av vägplanen.

DOMSKÄL

Rådighet

Sökanden har rådighet för allmän väg enligt 2 kap. 4 § 4 p enligt lagen med särskilda bestämmelser för vattenverksamhet (1998:812). Åtkomst till marken sker med stöd av vägrätt i vägplan.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen anser att den av sökanden redovisade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap. MB. Den ska därför godkännas.

Tillåtlighet

Den ansökta vattenverksamheten omfattas av en fastställd och lagakraftvunnen vägplan. För sådana verksamheter gäller enligt 11 kap. 23 § 2p miljöbalken att tillstånd

ska lämnas till verksamheten om inte verksamheten befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön (2 kap 9 § miljöbalken).

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning föreligger inte något hinder med hänsyn till 2 kap 9 § miljöbalken att lämna ansökt tillstånd.

Villkor för tillståndet

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning finns anledning att komplettera de av sökanden föreslagna villkoren med ytterligare villkor om hydrauloljor, smörjfett mm där domstolen bedömer att sådana ska vara miljöanpassade i enlighet med svensk standard SS 15 54 34 respektive SS 15 54 70 och som av Statens Provningsanstalt (numera RISE) bedömts uppfylla kraven i respektive standard. Vidare ska maskiner, som används i eller invid vattenområde, vara utrustade med slangbrottsventiler.

Sökanden har som ritningsunderlag till ansökan ingivit en handling, betecknad: Förslagsskiss. Visserligen torde det allmänna villkoret gälla även innehållet i denna förslagsskiss, men mark- och miljödomstolen finner det angeläget, att det i text på skissen uttryckta åtagandet att bron ska beräknas och utföras enligt TRVK BRO 11 m.fl. angivna handlingar verkligen uppfylls, varför det bör införas som villkor i domen. Motsvarande gäller den på flera ställen i handlingarna intagna och i viss mån på olika sätt uttryckta uppgiften att underkant av den nya bron kommer att ligga på en högre nivå än underkant av den befintliga bron.

Mark- och miljödomstolen ser, med anledning av de av Trafikverket anförda skälen, ingen anledning att föreskriva att ett utterstaket ska anläggas.

Arbetstid

Mark- och miljödomstolen har inget att erinra mot den av sökanden föreslagna arbetstiden på fem år.

Verkställighetsförordnande

Trafikverket har uppgett att det är angeläget av stor vikt att arbetena kan påbörjas och att upphandling av entreprenör väntas bli klar under hösten 2017.

Ingen erinran mot verkställighetsförordnande har framkommit. Mot bakgrund av villkor i domslutet och de skyddsåtgärder som sökanden har åtagit sig anser domstolen att risken för skada på miljön är minimerad.

Mark- och miljödomstolen finner därför att skäl föreligger för att meddela verkställighetsförordnande. Enligt 22 kap 28 § MB ska säkerhet ställas till länsstyrelsen. Trafikverket är dock undantaget kravet att ställa sådan säkerhet enligt 9 kap 3 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Oförutsedd skada

Som tid för att framställa anspråk på ersättning för oförutsedda skador bör enligt domstolens bedömning fastställas till av sökanden föreslagna fem år.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ändra den tidigare fastställda avgiften för målets prövning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 8 januari 2018.

Carl-Göran Heden

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carl-Göran Heden, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll samt de särskilda ledamöterna Robert Rosenqvist och Kurt Mattsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se